

# Dobrosława Świerczyńska

---

## Pracownia Dokumentacji i Edytorstwa XIX w.

---

Biuletyn Polonistyczny 31/5 (111), 44-48

---

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PRACOWNIA DOKUMENTACJI I EDYTORSTWA XIX W.

Pracownia, zgodnie ze swymi zadaniami, zajmuje się bibliografią, dokumentacją literacką i edytorstwem. Ma pod swą opiekę unikalne kartoteki literackiej zawartości czasopism XIX i XX w. (do 1939 r.): kartotekę pisarzy i dziennikarzy polskich, zawierającą ok. miliona fiszek w układzie alfabetycznym wg nazwisk, kartotekę recepcji pisarzy obcych w Polsce, kartotekę recepcji pisarzy polskich XVI-XVIII w. oraz główną kartotekę polskich pseudonimów literackich. Zespół składa się z 6 osób zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin: dr Dobrosława Świerczyńska (kierownik), mgr mgr Joanna Król, Barbara Marzęcka (sekretarz), Elżbieta Modrzewska, Irena Stemplowska, Krysztyna Szeżyńska-Maćkowiak, Grażyna Syrczyńska (przebywa na urlopie wychowawczym). W realizacji zadań Pracowni biorą też udział emerytowani członkowie zespołu: prof. dr Edmund Jankowski, dr Cecylia Gajkowska, dr Halina Gacowa i mgr Maria Bokeszczanin.

Prace naukowo-edytorskie

- A. "Słownik pseudonimów pisarzy polskich" pod redakcją E. Jankowskiego. Całość przygotowuje Pracownia przy współudziale kolegów z innych zespołów Instytutu. Redaktorami poszczególnych działów są: prof. dr Elżbieta Aleksandrowska (Oświecenie), dr Cecylia Gajkowska (romantyzm), dr Dobrosława Świerczyńska (pozytywizm), prof. dr Edmund Jankowski (Młoda Polska), doc. dr hab. Jadwiga Czachowska (współczesność).

Materiały działu staropolskiego, który miał być przygotowany w Poznaniu pod kierunkiem doc. dra hab. T. Witczaka, zostały w grudniu 1986 r. przejęte w formie niekompletnej kartoteki przez Pracownię. Do ich opracowania przystąpił zespół w

składzie: Joanna Król, Irena Stemplowska, Dobrosława Świerczyńska pod ogólnym kierunkiem prof. dra Edmunda Jankowskiego.

W 1986 r. poszczególne działy "Słownika" przygotowane w formie maszynopisu (z wyjątkiem działu staropolskiego), uzyskały pozytywne recenzje specjalistów: dział oświecenia recenzował prof. dr J. Starnawski, romantyzmu - doc. dr hab. A. Kowalczykowa, pozytywizmu - dr hab. M. Brykańska, współczesny - mgr A. Biernacki i dr hab. J.J. Lipski.

W połowie 1987 r. maszynopisy i kartoteki wszystkich działów "Słownika pseudonimów pisarzy polskich" znalazły się w Pracowni Dokumentacji i Edytorstwa XIX w. i przystąpiono do końcowego etapu prac: scalania sześciu kartotek chronologicznych w dwie podstawowe, alfabetyczne: pseudonimów i nazwisk. Kartoteki te odpowiednio sprawdzone, uzupełnione, dopracowane, będą sukcesywnie przygotowywane do przepisywania na maszynie. Oto układ projektowanej edycji: "Słownik" będzie się składał z dwu podstawowych części i jednej pomocniczej. Część pierwsza, pseudonimowa, rejestruje w układzie alfabetycznym ponad 50 tysięcy rozwiązanych pseudonimów z wieków XV-XX. Każdy pseudonim posiada odpowiednią dokumentację: nazwisko i imię autora posługującego się pseudonimem, ewentualnie uwagi o budowie i pochodzeniu pseudonimu, tytuły podpisanych nim utworów, źródła rozwiązania podane wg ustalonych skrótów. Część druga jest specyficznym indeksem ok. 15 tysięcy nazwisk nosicieli pseudonimów w układzie alfabetycznym. Staramy się - w miarę posiadanych materiałów - podawać skrócony biogram każdego autora, określać rodzaj uprawianego piarstwa, zawód lub funkcje; pod tymi danymi znajduje się wykaz pseudonimów autora w układzie alfabetycznym. W części pomocniczej znajdują się objaśnienia o zawartości, układzie, metodach opracowania materiałów, wskazówki ułatwiające korzy-

tanie z kompendium oraz cały aparat naukowy, tj. wstęp pseudonimologiczny, bibliografia, wykaz skrótowców itp.

- B. "Nowy Korbut" t. 11 - "Juliusz Słowacki". Dr H. Gacowa pracowała nad bibliografią podmiotową Słowackiego; zgodnie z sugestiami konsultanta naukowego, doc. dr hab. J. Kamionki-Straszakowej, zmieniła częściowo pierwotne założenia: przeprowadziła szereg prac sprawdzających i uzupełniających. Na koniec 1987 r. przygotowany został - w nowej wersji - maszynopis bibliografii podmiotowej J. Słowackiego (ok. 1100 str.); w kartotece, wymagającej wielu uzupełnień, znajduje się bibliografia przedmiotowa.

"Nowy Korbut" t. 17 - "Eliza Orzeszkowa" przygotowywany jest przez dr H. Gacową pod redakcją E. Jankowskiego. Bibliografia podmiotowa znajduje się w formie maszynopisu roboczego, bibliografia przedmiotowa - w kartotece. Całość wymaga wielu prac uzupełniających.

C. "Listy Henryka Sienkiewicza" - przygotowuje mgr M. Bokszczanin, od stycznia 1986 r. - w ramach prac zleconych. W druku (PIW) znajdują się trzy woluminy tomu II, obejmujące korespondencję pisarza ze szwagierką Jadwigą Janczewską - ok. 600 listów z odpowiednim aparatem naukowym i edytorskim. Obecnie M. Bokszczanin pracuje nad komentowaniem listów, które wejdą do tomu III korespondencji pisarza. Zbierane są też materiały do komentarzy listów tomu IV, ostatniego całej edycji.

#### Prace indywidualne

Zespół prowadził prace indywidualne związane z profilem Pracowni. M. Bokszczanin w ramach udziału w obchodach rocznicowych H. Sienkiewicza w 1986 r. przygotowała referaty "Henryk Sienkiewicz - w stulecie urodzin" i "W stulecie »Potopu«", "Julian Krzyżanowski - badacz i miłośnik twórczości Sienkiewi-

cza", "O listach H. Sienkiewicza" i in. Jeden z referatów wygłosiła w Vevey, gdzie wyjechała na zaproszenie tamtejszych władz miejskich i ambasady polskiej w Szwajcarii. W 1987 r. przebywała na 4-tygodniowym stypendium naukowym PAN w Wilnie i Leningradzie, zbierając materiały do korespondencji Sienkiewicza.

C. Gajkowska jest stałym współpracownikiem "Polskiego Słownika Biograficznego", członkiem Komitetu Redakcyjnego "Biuletynu Polonistycznego" IBL, pracuje nad bibliografią powojennych opracowań prasy polskiej.

H. Gacowa jest autorką kilku haseł do "Słownika pisarzy polskich".

D. Świerczyńska przygotowała kilka studiów z zakresu pseudonimiki i mistyfikacji literackich drukowanych w pismach fachowych (np. "Zarys dziejów pseudonimografii", "Julian Kaliszewski - pisarz zapomniany", "W. Hanka i staroczeskie rękopisy"). W związku ze swymi zainteresowaniami naukowymi D. Świerczyńska przebywała w listopadzie 1987 r. na dwutygodniowym stypendium naukowym w Pradze czeskiej. Bierze też udział w pracach Zespołu Pozytywistycznego IBL.

I. Stemplowska pracuje nad dysertacją doktorską na temat rękopiśmiennych zeszytów poetyckich pierwszej połowy XIX w.

B. Marzęcka rozpoczęła zbieranie materiałów do pracy o warszawskim kabarecie młodopolskim, a E. Modrzewska - o młodopolskiej serii wydawniczej "Symposion".

Członkowie zespołu udostępniają kartoteki znajdujące się w Pracowni, odpowiadają na kwerendy telefoniczne i listowne; z usług Pracowni w tym zakresie korzysta ok. 450 osób rocznie - pracowników IBL, autorów prac z zakresu literatury i historii kultury, redaktorów i edytorów z różnych wydawnictw, współpra-

cowników PSB i "Bibliografii polskiej" Estreichera, doktorantów, magistrantów.

Dobrosława Świerczyńska

marzec 1988

#### PRACOWNIA DOKUMENTACJI LITERATURY WSPÓŁCZESNEJ

W skład zespołu Pracowni wchodzi: doc. dr hab. Jadwiga Czachowska (kierownik), dr dr Ewa Głębińska, Feliksa Lichodziejewska, Alicja Szałagan, Joanna Zawadzka, mgr mgr Beata Dorosz, Grażyna Pawlak, Julia Pitera. Jest to zespół w większości pracujący w Instytucie od wielu lat (J. Czachowska i F. Lichodziejewska - 38 lat, E. Głębińska i A. Szałagan - 15 lat, J. Zawadzka - 12 lat, J. Pitera - 7 lat), który specjalizuje się w pracach bibliograficznych, dokumentacyjnych i edytorskich. W tym zakresie cztery osoby (J. Czachowska, E. Głębińska, F. Lichodziejewska i A. Szałagan) posiadają, obok stopni naukowych, dodatkowe kwalifikacje poświadczone przyznaniem przez Komisję Egzaminacyjną dla Dyplomowanych Pracowników Dokumentacji Naukowej przy PAN stopień dokumentalisty dyplomowanego (B. Dorosz i J. Pitera przystąpią do egzaminu w jesieni 1988 r.).

Głównym zadaniem Pracowni jest "Dokumentacja kultury literackiej po 1939 r.", pierwszoplanowym zaś przedsięwzięciem przygotowywanym zespołowo pod redakcją J. Czachowskiej i A. Szałagan nowy "Słownik pisarzy i badaczy literatury polskiej" rozwijających twórczość po 1945 r. W sytuacji, gdy pierwsza seria "Słownika współczesnych pisarzy polskich" (t. 1-4 wyd. 1963-1966) objęła hasła osobowe 832 pisarzy, którzy debiutowali